

Wójcik, Zbigniew

Wystawa Inżynierowie Wielkiej Emigracji w Muzeum Techniki NOT

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 22/3, 692-693

1977

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WYSTAWA INŻYNIEROWIE WIELKIEJ EMIGRACJI
W MUZEUM TECHNIKI NOT

Ryc. 1. Wiceprezes Polskiej Akademii Nauk — prof. dr Witold Nowacki — dokonuje symbolicznego otwarcia wystawy *Inżynierowie Wielkiej Emigracji* w Muzeum Techniki

mapie świata zaznaczono miejsca, gdzie działali polscy inżynierowie w XIX w., a pod tym spis zidentyfikowanych dotychczas nazwisk przedstawicieli polskiej emigracji technicznej.

Pojedyncze plansze poświęcone zostały działalności poszczególnych osób. Atrakcyjnie rozwiązano np. planszę poświęconą Ernestowi Majewskiemu, a zamieszczona na niej rycina mostu w Andach Peruwiańskich, wspartego na 70-metrowych podporach, jest tego najlepszym przykładem. Interesująco prezentowała się także plansza poświęcona Edwardowi Habichowi — organizatorowi Politechniki w Limie (jego wnuk, również Edward, udostępnił dokumenty rodzinne do potrzeb ekspozycyjnych), Janowi Pawłowi Lelewelowi (bratu Joachima) — twórcy dróg i mostów w Szwajcarii, Karolowi Brzozowskiemu — budowniczemu linii telegraficznych w Turcji i wielu innym.

Scenariusz wystawy opracowali Stefan Bratkowski i Bolesław Orłowski. Ich zapał i poważna już wiedza na temat osiągnięć polskich inżynierów na emigracji pozwalają mieć nadzieję, że wkrótce będziemy wiedzieli więcej o osiągnięciach polskich techników w XIX w.

28 lutego 1977 r. prof. Witold Nowacki otworzył w Muzeum Techniki NOT w Warszawie wystawę obrazującą osiągnięcia polskiej myśli technicznej w XIX w. w Ameryce, Europie Zachodniej, Afryce, Azji i Australii. Mimo skromnych rozmiarów i raczej telegraficznej formy informacji o zidentyfikowanych dotychczas polskich inżynierach — emigrantach wystawa była bardzo poważnym osiągnięciem naukowym zarówno Muzeum Techniki, jak i Zakładu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN.

Po okresie powstań narodowych wielu inżynierów zaangażowanych w walkę zbrojną znalazło się poza granicami kraju¹. Niektórzy z nich osiedli we Francji i innych krajach Europy Zachodniej, gdzie dali się poznać jako wybitni twórcy techniki. Fala uchodźców dotarła także do Ameryki Południowej i Północnej, na Bliski Wschód oraz do Afryki i Australii. Wszędzie pozostawili dzieła wybitne, z których część stanowi do dziś przedmiot fascynacji techników.

W małym hallu przedstawiono tylko niektóre sylwetki polskich inżynierów. Przy pomocy fotografii, portretów, fotokopii fragmentów niektórych prac i listów, a także książek i przyrządów zilustrowano to, co dotychczas udało się ustalić o twórcach najczynniejszych. Pozostawiono także białą planszę, która symbolizuje potrzebę dalszych badań. Wreszcie na

¹ Autorzy wystawy pojęciem „Wielka Emigracja” określają w ogóle emigrację polityczną z ziem polskich w XIX w. Jest to jednak określenie nieścisłe.

Stronę plastyczną wystawy opracował S. Twardowski, który w skromnych warunkach — wyznaczonych przez komisarzy wystawy D. Polewiczka i K. Mrozowskiego — dokonał cudu ekspozycyjnego. Nie zawsze dobór przedstawionego materiału pozwalał na pokazanie istoty osiągnięć technicznych. Dlatego niektóre plansze zostały niemal w całości pokryte fotokopiami prac drukowanych. Bez wątpienia wystawa wyglądałaby znacznie korzystniej w większym pomieszczeniu. Można byłoby na niej pokazać wiele materiału dotyczącego np. działalności Ignacego Domeyki (inżynier górniczy), Pawła E. Strzeleckiego (poszukiwacz złota) oraz co najmniej setce innych przedstawicieli nauk technicznych i przyrodniczych.

Ryc. 2. W uroczystości otwarcia wystawy uczestniczyli m.in. liczni przedstawiciele prasy

Nowa wystawa Muzeum Techniki NOT, niezależnie od różnych skojarzeń krytycznych, jest bardzo poważnym osiągnięciem. Mamy nadzieję, że dyr. Jerzy Jasiuk — opiekun entuzjastów dawnej techniki — poświęci w przyszłości zagadnieniom polskiej myśli technicznej i przyrodniczej na emigracji jeszcze niejedną wystawę. Można także przypuszczać, że sukcesywnie będą publikowane materiały dotyczące działalności wybitnych twórców polskich działających w XIX w. na obczyźnie.

Zbigniew Wójcik

KONFERENCJA

BADANIA HISTORII TECHNOLOGII WYROBÓW ŻELAZNYCH NA ZIEMIACH POLSKI

W związku z podjęciem — na zlecenie Zakładu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN — tematu *Wykonywanie analiz metaloznawczych niezbędnych dla syntetycznego opracowania historii metalurgii żelaza na ziemiach polskich* przewidzianego na lata 1976—1980, Instytut Odlewnictwa zorganizował pierwsze spotkanie z archeologami. Odbyło się ono 18 lutego 1977 r. w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie pod przewodnictwem doc. Z. Woźniaka.

W pierwszym referacie prof. J. Piaskowski przedstawił *Rozwój metaloznawczych badań dawnych przedmiotów żelaznych w kraju i za granicą*. W badaniach